

Búcsúzik a Turandot

Nagy László felvétele

Puccini Turandotjának harmadik és egyben utolsó szabadtéri előadását ma este tartják; a jegytulajdonosok mintha premierre mennének, ugyanis két új szereplő áll be, és a karmesteri pálcát is átveszi Angelo Cavallarótól Pál Tamás. Misura Zsuzsa éneklő a címszerepet (Szvetlana Kotlenko bolgár művész volt a másik Turandot), Pitti Katalin pedig Liu szolámát (Tokody Ilona szerepelt az első két előadásban). A többiek a „régiek”, vagyis Szabó Miklós a császár, Gregor József Timur, Daniel Munoz Kalaf, Szakály Péter a Mandarin. A három miniszter (képünkön: balról jobbra): Kócsmáros Péter, Gyimesi Kálmán, Rozsos István

Kitüntetések

A művelődési miniszter augusztus 20. alkalmából a József Attila Tudományegyetem dolgozói közül a következőknek adományozott kitüntetést kiemelkedő munkájuk elismeréseként: Szocialista kultúráért: kitüntetésben részesült Gaál Endre, Trogmaye Ottóné. Kiváló munkáért kitüntetést kapott: Kocsisné Mihalik Erzsébet, Kis László, Belényi Gyula, Szabó Enéh. Miniszteri dicséretben részesült: Tóth Gábor, Tóth Jánosné, Duna Péterné, Bakonyi Géza, Pelsöczy Györgyi, Szabó Lászlóné, Kövesd Lajosné, Falkenheim István.

Szabó Ervin Emlékérem kitüntetésben részesült Mader Béla, a központi könyvtár főigazgató-helyettese, aki a kitüntetést a Parlamentben vette át.

*

Csiszár Lajosné, az szmt központi könyvtár munkatársa tegnap a SZOT-ban vehette át a Szocialista kultúráért kitüntetést.

Kiváló együttes kitüntetést kapott a 100 éves MÁV Hazán! Munkáskórus.

A történelemtanítás pálfordulása (2.)

Vajon milyen lehet ma egy nyolcadikos diák történelemszemlélete? Hogyan lehet gondolkodni történelemről 14 éves fejjel? Először ennek példázásaként álljon itt néhány idézet a március 15-e tiszteletére megrendezett történelemvetélkedő dolgozataiból. (Az idézetek a Szeged című lap ez évi 4. számából valók.)

„Azt nem tartom történelemtanításnak, mikor egy korról erőltetetten be akarják bizonyítani, hogy jó vagy rossz volt. Az utókorra hagyott öröksége úgyis egyértelműen bizonyítja a kor minőségét.” „... a történelem akármilyen is kutat, az csak hasznos lehet. Ha pl. azt kutatja, hogy milyen anyagból készült a középkori jobbágyság ruhája, az is fontos.” „Egy ember élete során elkövetett vállalkozásai a felelősséget.”

A történelemtanítás pillanatnyi helyzetéről Molnár Ferenczy Valéria történelemtanár, vezető szaktanácsadó beszél.

— A legutóbbi időkig az a helyzet, hogy adva van a Bíró Ferencné által készített tankönyv. Nyolcadikos két tankönyvvel dolgozunk: az első félévben egy történelemkönyvvel, a másodikban egy Állampolgári ismeretek című tankönyvvel. Az utóbbit teljesen átírták, az új címe, Társadalmi ismeretek lesz. Ez tartalmi változtatást is jelent; kimarad belőle a politizálás. Az új történelem tankönyv vázlatos kiadványát már láttam az OPI-ban. Két szerző munkája,

Az általános iskolában

csak sajnos egyikőjük sem gyakorlott tankönyvíró. Az új tankönyvben hangsúlyeltolódások lesznek; árnyaltabb képet próbál adni a 45 utáni időről. Két lényeges tartalmi változás: nem az 1917-es oroszországi forradalommal kezdődik a nyolcadikos könyv, hanem a versailles-i békeszerződéssel, ezenkívül az egyetemes és a magyar történelem teljesen elkülönül egymástól.

— Mikorra lesz kész ez a tankönyv?

— Az előzetes tájékoztató szerint tanévkezdésre rendelkezésünkre áll, de valószínűleg csak szeptember közepére kapjuk kézhez.

— Milyen reakció várható a nevelők részéről?

— Borzasztó nehéz a tegnapi tudással a katedrán ma megállni. Itt az a kérdés, hogy a nevelőknek mennyi idejük van olvasni, és hogyan tudják az új információkat beépíteni a tananyagba. Ez a változás igazából egyik kollégát sem érthetett váratlanul, mert már több mint egy éve kiscsoportos foglalkozásokon beszélgetünk a tankönyv hibáiról. De azért továbbra is mindenki saját felelőssége szerint tanítja a 45 utáni magyar történelmet.

— Azok a tanárok hogyan viszonyulnak ehhez a változáshoz, akik átérték az általuk tanított időszakot?

— Az órákon erre nem igen derül fény, inkább személyes beszélgetések során. Olyanról már hallottam, hogy hadifogoly hibáit

ket meséltek. De azt hiszem, ez nem jellemző, mindenki tartja magát a tankönyvek és a források anyagához. Inkább a fiataloknál van gond, akik nagyobb vehemenciával és szubjektívebben állnak hozzá egy-egy rész magyarázatához.

— Hogyan élhetik meg a nyolcadikosok ezt a szemléletváltozást?

— A gyerekek általában olyan közegben élnek, amely már előkészítette ezt a változást. Tévéből, rádióból, újságokból vagy a szülők beszélgetéseiből valamilyen módon értesülhettek a fejleményekről.

— De az a diák hogyan éli meg, aki csak a történelemtanítást találkozik a történelemmel? Mert szerintem ilyen gyerekek is akadnak szép számmal.

— Itt van a tanár felelőssége, hogy a diákok „rákényszerítse” az állandó tájékozódásra, a forrásmunkák feldolgozására. Az általános iskolában már nem is annyira a lexikális tudás, a mennyiségi ismeretek állnak előtérben, hanem egyfajta történelemszemlélet, történelemben való gondolkodás kialakítása a cél. Tehát szerintem már mindennél megfontoltabb a kellő előkészületek, hogy egy ekkora változást megfelelő hozzáértéssel fogadjanak a gyerekek.

— Mikorra várható teljes és részletes útmutatás az általános iskolai történelemtanításhoz?

— Augusztus 25-én tart az OPI tájékoztatót, melyen, remélem, minden homályos pontra fény derül.

Podmaniczky Szilárd

Kánaán

valót találhat, a mozik szakosodtak: a Filmtéka művészfilmeket, a kameraterem főleg matinékat; a három nagymozsi sikerfilmeket vetít. Nem csoda hát, hogy teltház esztelen a nyári melegben alig kapni levegőt. Az egy-mást követő előadásokon egyre erősödő testszag viszont orrfacsaró. A mozi-rajongókat azonban ezek a kellemetlenségek sem riasztják el. A dráguló

jegyek ellenére sem panaszkodnak. Egy román haramiafilmen bizonyára kevesebben gyűlnének össze, hogy kellemesebb körülmények között mozizzanak.

Aki nem vállalja a megpróbáltatásokat, az ne járjon mozi! Az igazi filmrajongó hokedlin is végignézi egy jobb történetet, fizet ötven forintot és nem panaszkodik. Telen pedig nem adja le nagykabátját a ruhatárnál — rutinja lenyűgöző.

V. I.

A Megamorv közleménye

Örömmel értesítjük a magyar népet, hogy 1989. augusztus 16-án elvi megállapodás jött létre a Magyar Népnadsereg vezetőse és a Megamorv Petőfi Bizottság között. A megállapodás szerint a népnadsereg felvállalja Petőfi Sándor temetésével kapcsolatos feladatok elvégzését a kormány egyetértésével. A ravatalozással és temetéssel kapcsolatos feladatokat a két fél a Szovjetunióban végrehajtandó, újbóli antropológiai vizsgálat után pontosítja, és hozza nyilvánosságra.

A Megamorv Petőfi Bizottság neheztelést fejezi ki a magyar kormány hallgatása, tartózkodása miatt. A bizottság neheztelést fejezi ki továbbá a sajtó egyes képviselőivel szemben, amiért visszafogják a bizottság által köz-

lendő tájékoztatásokat, ugyanakkor teret engednek azon egyének anyagai közlésének, akik gúnyossá kívánják tenni Petőfi Sándor személyiségét.

Ertesítjük a magyar népet arról is, hogy 1989. augusztus 16-án megállapodás történt a Magyar Televízió elnökségével abban is, hogy a televízió elnöke lehetőséget ad a Megamorv Petőfi Bizottságnak, hogy a bizottság vezetői a televízió 1-es és 2-es csatorna vezetőivel egyenes adás keretén belül, az ország nyilvánosság előtt tisztázzák, mi

történt a Petőfi Sándorral kapcsolatos hírközléseket tartalmazó szerződések körül. Miért került elutasításra a kutatás megkezdése előtt a két program vezetői részéről a barguzini eseményekről való hírközlés. A bizottság a televízió elnökének a lehetőséget köszönetét fejezi ki, és kéri, hogy a nyilvános fórumra mielőbb sor kerüljön.

A Megamorv Petőfi Bizottság kijelenti, hogy amennyiben a nyilvános egyeztetés megtörténik, az 5 darab 7 perces, adásra kész dokumentumfilmet (amennyiben a városi kábeltevék leadták) költségterítéssel, az MTV rendelkezésére bocsátja.

Nagyréde, 1989. augusztus 17. Morvaj Ferenc, a Megamorv Petőfi Bizottság elnöke. (OS)

Az újjáéledő munkástanácsokról

Az újjáéledő munkástanácsok nagyon kedvező fejleményt jelenthetnek a reformok végrehajtásában, mert a korábbi reformok sikertelenségében mindenképp szerepet játszott az a tény, hogy a változásokat egy szűk hatalmi csoport diktálta, s nem tartott igényt a dolgozók aktív részvételére — nyilatkozta az MTI munkatársának Kende János, az MSZMP KB Párttörténeti Intézetének tudományos munkatársa. Mint ismeretes, ezen a héten előbb a Herendi Porcelángyárban, majd a Péti Nitrogénművekben alakult meg a munkástanács. Céljuk, hogy egyebek közt beleszóljanak a vállalati stratégia kialakításába, az üzemi vagyon felhasználásába, a termelés irányításába.

Magyarországon először 1918 januárjában történt kísérlet munkástanács megalakítására, ám a szervezőket letartóztatták. Az

őszirózsás forradalom idején újjáalakult munkástanácsok megvalósították a munkásellenőrzést, leváltották a régi vezetőket. A Tanácsköztársaság idején rájuk épült a gazdaságirányítás. 1944–1945-ben a hasonló jellegű üzemi bizottságok a gazdaság ellenőrzését végezték a tőkés tulajdonú üzemekben. Később már csak az üzemi szociálpolitikát bízták rájuk, de ez a funkció az ötvenes évek elejére elhalt. 1956. október végén ismét megalakultak a munkástanácsok. Az 1957 elejére kidolgozott reformkonceptió az üzemek ellenőrzését a munkástanácsokra bízta volna, de a kísérletre már nem nyílt lehetőség, mert megindult a visszarendezés. Az 1968-as reform pedig már nem is számolt a munkás-önigazgatással.

Kende János emlékeztetett arra: a korábbi időkben szó sem volt arról, hogy aki szakszervezeti tag, az

nem vehet részt a munkástanácsban, mint ahogy azt most Herenden az alapszabályban lefektették. Ez kiakasztás, mert nem másik szakszervezetre van szükség, hanem önkormányzati testületre. Ezért jó lenne, ha a szakszervezet nem konkurenciát látna a munkástanácsokban, mint Péten, ahol kikapcsolták a mikrofont, amikor a munkástanács szervezője a dolgozókhoz kívánt szólni. A két szervezetnek ugyanis eltérő a feladata: a munkástanácsoknak a gazdálkodás ellenőrzésére, a szakszervezeteknek pedig a dolgozók érdekvédelmére kell helyezni a hangsúlyt. Végezetül arról szól: szerinte nem lenne kívánatos a munkástanácsok országos szervezetévé válása, mert az már politikai szervezet lenne, s nem tölthetné be azt a funkciót, hogy a bér munkást tulajdonossá tegye. (MTI)

Lengyel—magyar két jó barát...?

Azt kérdezi a börtönben a lengyel rab: Ez itt egy jogállam? Nos, nincs kifejezetten — pontosabban: kifejezetten nincs — abban a helyzetben, hogy kérdésére mértékadó forrásból választ kapjon.

Történt, hogy ez az immár börtönlakó lengyel az „Arab presszó” környékén téblábolt, arra várva, hogy bőseges számú forintjait keményebb valutára cserélje. Téblábolását élénk figyelemmel kísérte egy nyomozó, majd erősítést kért, s így közelítette meg a valutára vadászó lengyelt.

„Rendőrség!” — mondta neki, mire a férfi futásnak eredt. A szerv utolérte, az üldözött belerúgott. Bilincs csörrent, rációs ajtó kattant. Kezdetét vette a nemzetközi kihallgatás. A nyomozást tudvalevőleg az ügyesség felügyeli. Ügyész fiatal, liberális szellemű. Mondjon el mindent — tanácsors a lengyelnek —, s gyorsan átmenetben kiutasítják az országból. Lengyel belemegy. Mindent elmond. Azt is, amit nem kérdeztek. De jön a hír: a lefoglalt összeg nagysága miatt (ezerdolláros porciók, vagyis ötször kilencvenegyezer forint) nem lehet „gyorsban” tárgyalni, azaz napokon belül. Lengyel reménykedik: majd nyolc nap elteltével — ki is tűzik három hétre a tárgyalást. Lengyel elkecseregett, de még három hetet is kibír. Megbízottja közben autójának papírjait intézi, hogy majd meghessen azzal hazra. Elérkezik hát a tárgyalás napja. Közben törté-
nik egy apróság. Értekezlet

az ügyészségen. „A lengyel állapot már kezelhetetlen” — szögezik le. Szóval, tárgyalás. Jelen a szerv is. Elmondja, akárhányszor megfogják az arab valutázókat, az ügyészség — magasabb szempontokra hivatkozva — megszünteti az eljárást. Nem tartozik a tárgyhöz — mondja a bíró. Kérem jegyzőkönyvezni — mondja a védő. Újból a szerv beszél. Vannak kis halak és nagy halak. A kicsik tízezres, a nagyobb több százéres nagyságrendben „dolgoznak”, vásárolnak, főként az araboktól.

Az ügyész perbeszél. A „lengyel állapot kezelhetetlenségére” való tekintettel, letöltendő szabadságvesztést indítványoz. Erre utasították az értekezleten. A védő érvel. Megvadtolták a lengyelt üzérkedéssel — tele az ország azzal, hogy a hiánygazdálkodás kísérőjét, az üzérkedést, mint bűncselekményt, meg kell szüntetni. Magánmegjegyzés: „kezelhetetlen” lengyelek piacjelenléte kifejezetten hasznos (nekünk, vevőknek), mert letörlik a követhetetlenül magas állami árakat. De most a védő beszél. Megvadtolták a lengyelt deviza-bűncselekménnyel, holott az előkészület, az, hogy nála volt a pénz, nem büntetendő. Újabb magánmondat: ráadásul a valutavásárlás Lengyelországban nem büntetendő cselekmény. Igaz, ez itt nem méntes, ám képzeliük magunkat az ő helyébe, s gondoljunk arra: ha Kuwaitban egy magyart halálra ítélnék azért, mert

alkoholt ivott, főlháborodunk rajta, pedig az otáni törvények ezt lehetővé teszik...

A bíró elfogadta az indítványt, hat hónap, letöltendő börtönt szabott ki.

S persze, jön a kérdések sora: vajon az ügyészség feladata-e a „lengyel helyzet” értékelni, s ehhez igazítani büntetési indítványait? Nem hasonlít-e ez a kinyilatkoztatás átkos idők kimunkált vádbeszédeire? Nem a lengyel kormányra kellene inkább bízni, hogy urra legyen „a” helyzeten? Persze, addig is tennünk kell(ene) valamit. Nem az arabokat kellene netán megakadályozni a dollár eladásában? Abból az egyszerű megfontolásból: ha nincs kínálat, kereslet sem lehet... Tudom, ez a bizonyultabb feladat. Diplomáciailag is. Függönyözött Mercedes-batár már járt Szegeden azért, hogy ne bánták a barna fuhat. A lengyel követ még sohasem kérte: engedjék szabadjárta a Cserepes sori népünnepeit. E „kis hal” esetében sem fogja kérni: engedjék ki a sittról.

A legfontosabb kérdés azonban mégis az: igazságszolgáltatásunkba vetett, egyre apadó bizalmunk valamelyes megőrzése fontosabb-e, vagy kétes értékű és eredményű elrettentés az üzletelő lengyelek körében? Átejtés árán. Neki ugyanis azt ígérték: ha őszinte, mehet. Mehetett. A dutyiba. A tanulságot lengyel—magyar (két jó barát-e még egyáltalán?) egyformán levonhatjuk: hazudj kitartóan!

Balogh Tamás